

Biologicals bij de Ziekte van Crohn of Colitis Ulcerosa

Inleiding

Uw behandelend arts of verpleegkundig specialist heeft met u gesproken over het gebruik van biologicals. In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van biologicals en wat u moet doen bij bijwerkingen. Deze folder is geen vervanging van de bijsluiter.

Wat zijn biologicals

Biologicals worden voorgeschreven bij chronische ontstekingsziektes, zoals reumatische aandoeningen, chronische darmontstekingen of huidafwijkingen. Daarom kunnen deze medicijnen worden voorgeschreven door verschillende specialismen: Maag-, Darm- en Leverziekten, longziekten, reumatologie, dermatologie, oogheelkunde en neurologie. De oorzaak van veel chronische ontstekingsziektes is met medicijnen niet weg te nemen. Wel kunnen we met medicijnen zoals biologicals deze aandoeningen beter onder controle krijgen en klachten van de ziekte verminderen.

Biologicals zijn medicijnen die geheel of gedeeltelijk uit dierlijk of menselijk eiwit bestaan. Ze grijpen in op chronische ontstekingsprocessen in het lichaam en remmen de ontstekingsreactie. Door het remmen van de ontstekingsreactie nemen de klachten van de ziekte af en wordt schade aan de organen beperkt. Daarnaast voelen veel patiënten zich over het algemeen minder moe en kunnen zij beter functioneren in het dagelijks leven.

Soorten biologicals

- Adalimumab
- Infliximab
- Golimumab
- Certolizumab
- Ustekinumab
- Vedolizumab
- Filgotinib
- Tofacitinib

Het effect van biologicals

Pas na enkele weken gebruik van biologicals merkt u effect van de behandeling. Als de biologicals een gunstig effect hebben, kunt u ze jarenlang blijven gebruiken. Helaas is er niet bij iedereen een gunstig effect. Als een van deze medicijnen bij u niet werkt of u te veel last van bijwerkingen heeft, kan u behandelend arts of verpleegkundig specialist besluiten het medicijn te stoppen en te vervangen voor een ander medicijn.

Wat moet er gebeuren voordat u start met deze medicijnen

Voordat u kunt starten met deze medicijnen wordt door uw behandelend arts of verpleegkundig specialist bepaald hoe actief uw ziekte is. Ook wordt er nauwkeurig gekeken naar sluimerende of actieve infecties zoals een (doorgemaakte) tuberculose en hepatitis B. Hiervoor wordt een röntgenfoto van de longen gemaakt en wordt een bloedtest gedaan. Pas als tuberculose en hepatitis B zijn uitgesloten, kan gestart worden met de behandeling.

Gebruik biologicals in combinatie met andere geneesmiddelen

Biologicals kunnen, voor zover bekend, veilig worden gebruikt naast andere geneesmiddelen. De combinatie met andere medicijnen, die de afweer onderdrukken, geeft relatief verhoogde kans op infecties. Overleg bij twijfel altijd met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist.

Wijze van toediening

Lees hieronder op welke wijze biological wordt toegediend. In sommige gevallen krijgt u een injectie of zet u zelf de injectie of u komt naar het ziekenhuis voor een infuus.

• Adalimumab

Eenmaal per week of per twee weken via een injectie onder de huid. Na instructie kunt u dit zelf doen of laten doen door bijvoorbeeld een familielid. Als u de injectie vergeten bent, moet u deze alsnog injecteren zodra u er aan denkt. Daarna moet u doorgaan met injecteren volgens het schema dat uw behandelend arts heeft voorgeschreven.

• Infliximab

Via een infuus op de dagverpleging van het ziekenhuis. In de eerste zes weken worden er drie infusen toegediend, namelijk in week 0, week 2 en week 6. Daarna wordt Infliximab meestal eenmaal per acht weken toegediend. Dit tijdsinterval kan door uw behandelend arts of verpleegkundig specialist nog worden aangepast naar een periode tussen de vier en acht weken.

• Golimumab

Via een injectie onder de huid. De Golimumab-pen (de smartject), is direct klaar voor gebruik. Na instructie kunt u dit zelf doen of laten doen door bijvoorbeeld een familielid. Als u een injectie vergeten bent, moet u deze alsnog injecteren zodra u er aan denkt. Daarna moet u doorgaan met injecteren zoals u behandelend arts of verpleegkundig specialist heeft voorgeschreven.

- **Certolizumab**

Via een injectie onder de huid, eenmaal per twee weken. In de eerste zes weken moet u in week 0, 2 en 4, twee injecties toedienen. Daarna moet u eens in de twee weken één injectie toedienen. Na instructie kunt u dit zelf doen of laten doen door bijvoorbeeld een familielid. Als u een injectie vergeten bent, moet u deze alsnog injecteren zodra u er aan denkt. Daarna moet u doorgaan met injecteren zoals uw behandelend arts of verpleegkundig specialist heeft voorgeschreven.

- **Ustekinumab**

Ustekinumab wordt bij de start van de behandeling eenmalig toegediend via een infuus. Vervolgens wordt de behandeling voortgezet met injecties. De eerste injectie krijgt u acht weken na het toedienen van het infuus. Vervolgens worden vier weken na de eerste injectie uw bloed en ontlasting gecontroleerd. Er wordt een spiegel geprikt om de concentratie van het medicijn in uw bloed te bepalen. Als blijkt dat het middel goed werkt, dan wordt vervolgens gekozen voor het toedienen van injecties per 12 weken. Werkt het middel (nog) niet goed, dan wordt gekozen voor het toedienen van injecties per acht weken. De injecties worden toegediend door uzelf of iemand in uw omgeving. U ontvangt instructies van een begeleidend verpleegkundige over de injectietechniek.

- **Vedolizumab**

Via een infuus op de dagverpleging van het ziekenhuis. In de eerste zes weken worden er drie infusen toegediend, namelijk in week 0, week 2 en week 6. Daarna wordt Vedolizumab eenmaal per acht weken toegediend. Bij de ziekte van Crohn kan bij ernstige ontsteking besloten worden op week 14 een extra infuus te geven.

- **Filgotinib**

Filgotinib is een orale behandeling voor patiënten met matige tot ernstige actieve Colitis Ulcerosa. De behandeling is tien weken. Bij onvoldoende effect kan men nog 1 x 12 weken behandelen, indien geen respons dan staken medicatie.

- **Tofacitinib**

Tofacitinib is een orale behandeling bij Colitis Ulcerosa. De behandeling is acht weken. Bij onvoldoende effect kan met nog 1 x 8 weken behandelen, indien geen respons dan staken medicatie.

Mogelijke bijwerkingen

In de bijsluiter van de apotheek staan alle bijwerkingen van de biologicals vermeld die ooit zijn voorgekomen. Ze zijn onder te verdelen in de volgende groepen:

- **Allergische reacties**

Bij toediening van de biologicals onder de huid kunnen huidreacties op de toedieningsplaats, zoals roodheid, pijn, zwelling en jeuk optreden. Deze huidreacties zijn vooral in de eerste maanden van toediening te zien. De huidreacties gaan meestal vanzelf weg.

Bij toediening van biologicals via een infuus, zijn reacties tijdens of na het infuus mogelijk, zoals rillingen, koorts, jeuk, huiduitslag, hoofdpijn, duizeligheid, kortademigheid en pijn op de borst. Het infuus wordt dan zo nodig aangepast en als dat nodig is, worden antiallergische medicijnen toegediend.

- **Infecties**

Omdat het afweersysteem door het gebruik van biologicals wordt onderdrukt, is het lichaam gevoeliger voor het opreden van infecties. Bij alle biologicals zijn meestal milde, virale infecties van de bovenste luchtwegen vermeld. Bij infecties en koorts moet u altijd meteen contact opnemen met uw huisarts en vermelden dat u deze medicatie gebruikt. Zo nodig kan de huisarts overleggen met de specialist.

- **Overige (zeldzame) bijwerkingen**

Bij biologicals zijn ook andere bijwerkingen vermeld zoals hoofdpijn, buikpijn en chronische huiduitslag. Zelden zijn er stoornissen in de bloedaanmaak, leverfunctiestoornissen, hartproblemen en zenuwaandoeningen gemeld. In het algemeen zijn de bijwerkingen bij kinderen hetzelfde als bij volwassenen. Als u last heeft van bijwerkingen dan kunt u, na overleg, stoppen met het gebruik van uw medicijn. Noteer dan wel op welke dag u gestopt bent en waarom. Neem ook bij twijfel contact op met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist.

Geplande operaties

Bij gebruik van biologicals kan er een verhoogd risico op infecties zijn na de operatie en een vertraagde wondgenezing. Bij geplande operaties mogen sommige biologicals in overleg met uw behandelend arts of verpleegkundig specialist, gecontinueerd worden.

Reizen en vaccinaties

Pas op met reizen naar gebieden met een verhoogd risico op infecties. Wanneer u een biological gebruikt, mag u geen vaccinatie krijgen met levende, verzwakte virussen en bacteriën. Hieronder vallen onder meer vaccinaties tegen gele koorts, sommige polio- en tyfusvaccins, vaccinaties tegen bof, mazelen en rode hond (BMR) en de BCG vaccinatie. Bespreek dit zorgvuldig met uw arts of verpleegkundige die vaccinaties voorschrijft. De griepspuit mag u jaarlijks laten zetten. **Wij adviseren u deze vaccinatie elk jaar bij de huisarts te gaan halen.**

Kinderwens/zwangerschap

De meeste biologicals kunnen veilig worden gebruikt tijdens de zwangerschap. Heeft u een kinderwens of bent u zwanger adviseren wij dit bespreken met uw behandelend specialist of verpleegkundig specialist.

Aanvullende informatie

- Alle biologicals die u zelf injecteert, moeten bewaard worden bij 2 – 8 graden in de koelkast. Niet invriezen.
- Bewaar geneesmiddelen altijd zo dat kinderen er niet bij kunnen.
- Vermeld bij (geplande) operaties of tandartsingrepen dat u een biological gebruikt.

Tot slot

Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen dan kunt u tijdens kantooruren contact opnemen met de polikliniek van de MDL-artsen, telefoonnummer 0492 - 59 59 59.

Telefoonnummers en adressen

Polikliniek Maag-, Darm- en Leverziekten (MDL)
locatie Helmond
T: 0492 – 59 59 59

Locatie Helmond
Wesselmanlaan 25
5707 HA Helmond
T: 0492 – 59 55 55

Locatie Deurne
Dunantweg 16
5751 CB Deurne
T: 0493 – 32 88 88

Locatie Gemert
Julianastraat 2
5421 DB Gemert
T: 0492 – 59 55 55

